ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ Χ΄΄ΚΥΡΙΑΚΟΥ

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στο Διεθνές και Ευρωπαϊκό Οικονομικό Δίκαιο (LLM)

Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου

Πάφος, Κύπρος

2015

Υποβληθείσα στη Νομική Σχολή Πανεπιστημίου Νεάπολις

σε μερική εκπλήρωση

των απαιτήσεων για την απόκτηση

του Πτυχίου του

LLM

ΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Επιβλέπων Καθηγητής

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Κοσμήτορας

Καθηγητής ΑΝΤΩΝΗΣ ΜΑΝΙΤΑΚΗΣ

Διευθυντής Προγράμματος

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Ευχαριστίες

Με τη βοήθεια και τις γνώσης του κυρίου Κωνσταντίνου Γ. Αθανασόπουλου, καθηγητή της σχολής μου κατάφερα να ολοκληρώσω την πτυχιακή μου εργασία. Θα ήθελα να τον ευχαριστήσω καθώς να ευχαριστήσω και τη σύζυγο μου Μαρίνα Αλεξάνδρου και την κόρη μου Άντρη Χ'' Κυριάκου που με ενθάρρυναν και με στήριξαν στην όλη προσπάθεια που κατέβαλα για την ολοκλήρωση των σπουδών μου.

Πρόλογος

Το 2004 στάθηκε ορόσημο για την ιστορία της Κύπρου. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έγινε βίωμα του λαού μας και τα τελευταία χρόνια καλούμαστε να ανταποκριθούμε τόσο στις υποχρεώσεις όσο και στα δικαιώματα που απορρέον από αυτήν. Η Κύπρος, αν και είναι ένα μικρό νησί, εντούτοις καλείται να σταθεί ισάξια με τις υπόλοιπες χώρες μέλη και να ανταποκριθεί επάξια στα καλέσματα της.

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μας ενημερώνουν καθημερινά για τις οποιεσδήποτε εξελίξεις με συνεχής πληροφορίες. Ζούμε τα γεγονότα και κοινωνούμε τις αποφάσεις. Ωστόσο στις μέρες μας κυριαρχεί η αβεβαιότητα για το αύριο λόγω των καθημερινών εξελίξεων της οικονομίας μας, ακούμε για την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, για το κοινό νόμισμα της Ευρώπης το ευρώ και τα οικονομικά προβλήματα που έχουν να αντιμετωπίσουν πολλές ευρωπαϊκές χώρες μαζί με τη δική μας. Όλες αυτές οι άγνωστες για μ' ένα μέχρι τότε ορολογίες με οδήγησαν στην αναζήτηση της σημασίας τους. Έτσι πήρα την απόφαση για το θέμα που θα έχει η πτυχιακή μου εργασία << Τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης>>.

Περίληψη

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας που πραγματοποιείται στα πλαίσια εκπόνησης πτυχιακής εργασίας από το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στο Διεθνές και Ευρωπαϊκό Οικονομικό Δίκαιο του Πανεπιστημίου Νεάπολις Πάφου, είναι η παρουσίαση και ανάλυση των θεσμικών οργάνων που διέπουν καθημερινά, αν όχι εμφανώς στους περισσότερους, τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σήμερα. Καθημερινά, όλοι οι πολίτες ακούμε μέσα από την ειδησεογραφία ή συζητήσεις φορείς και όργανα άσκησης πολιτικών στο χώρο της ενωμένης Ευρώπης, πολλά εκ των οποίων αγνοούμε τον ρόλο και τη σημασία τους, με αποτέλεσμα το έλλειμμα δημοκρατίας, αφού κάθε πολίτης λόγω άγνοιας δεν έχει ίση πρόσβαση σε αυτά, να μεγαλώνει. Μέσα από την εργασία αυτή που σκοπό έχει, εκτός από την παρουσίαση και ανάλυση των οργάνων αυτών, να κάνει κατανοητό πως τα συγκεκριμένα όργανα επηρεάζουν στην ουσία και όχι στον τύπο την καθημερινότητα του Ευρωπαίου Πολίτη και πως αυτά συμβάλλουν στην ενοποίηση του ευρωπαϊκού χώρου, στόχος είναι η δημιουργία ενός «οδηγού» του πολίτη του χώρου αυτού. Άλλωστε, η ουσία της δημοκρατίας βασίζεται στο τρίπολο «Ισονομία – Ισοκρατία – Ισηγορία», τόσο της δημοκρατίας σε επίπεδο κράτους, όσο και τις «ευρωπαϊκής» δημοκρατίας. Άλλωστε η Ευρωπαϊκή Ιδέα δεν περιορίζεται στην ελευθερία διακίνησης αγαθών, υπηρεσιών , κεφαλαίων και ανθρώπων, αλλά στη δημιουργία ενός υπερεθνικού κράτους, που θα παράγει πολιτικές για το σύνολο των χωρών-μελών.

Syllabus

The main subject of this project is to state and set out all the details of the institutional instruments which nowadays rule all the citizens of the European union. Everyday, we all hear from the news reports or different conversations about means and instruments that go through policies in the European union, although many of us ignore their role and significance. as a result of ignorance the democracy's deficiency enlarges, because citizens do not have equal access on them. The aim of this project is, except of stating and setting out all the details of the institutional instruments of the European union, to make clear the real not only the typical influence that European means have on our everyday lives as well as their influence on the European integration.

Περιεχόμενα

Πρόλογος……1
Περίληψη……2
Περιεχόμενα……4
Εισαγωγή - Ιστορία …….....6
Κεφάλαιο 1: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο……9

Κεφάλαιο 2: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο……..13

Κεφάλαιο 3: Ευρωπαϊκή Επιτροπή……17

Κεφάλαιο 4: Οικονομικά Θεσμικά Όργανα……21

Κεφάλαιο 5: Άλλα Θεσμικά Όργανα……..27

Επίλογος: Διαπιστώσεις – Συμπεράσματα – Προτάσεις…….…….39

Βιβλιογραφία ……..42

Εισαγωγή – Ιστορία

Έχουν περάσει περισσότερα από 60 χρόνια από την ίδρυση της αρχικής πολιτικής ένωσης των ευρωπαϊκών κρατών. Η ιδέα της πολιτικής ένωσης κρατών του ευρωπαϊκού χώρου με σκοπό την εξάλειψη μελλοντικών στρατιωτικών πληγών ανάλογων με το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο οδήγησε σύντομα σε οικονομική συνεργασία των κρατών αυτών. Η «γέννηση» της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα(ΕΚΑΧ) διασφαλίζει σε αρχικό στάδιο την πολιτική και οικονομική σύμπνοια των μελών της κοινότητας, με στόχο τη διασφάλιση της διαρκούς ειρήνης. Ιδρύεται ταυτόχρονα και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ), με σκοπό την κοινή δράση σε θέματα ενέργειας στις χώρες-μέλη. Τα έξι ιδρυτικά μέλη είναι το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο και οι Κάτω Χώρες. Η πολιτικο-στρατιωτική περίοδος του «Ψυχρού Πολέμου» που ακολουθεί, με τις εντάσεις και συρράξεις, οδηγεί στην ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας(Ε.Ο.Κ.). Σκοπός της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας είναι η καθιέρωση της πλήρους τελωνειακής ένωσης των κρατών που συμμετέχουν σε αυτή. Ο συγκεκριμένος υπερεθνικός οργανισμός θα εγκαθίδρυε και θα συντόνιζε την Κοινή Αγορά που θα επέτρεπε την ελεύθερη μετακίνηση ανθρώπων, αγαθών, υπηρεσιών, εργασιών και κεφαλαίων, κατά τα πρότυπα του Διαφωτισμού και της επιγραμματικής εκφράσεως laissez faire, laissez aller, laissez passer. Με την ίδρυσή της, τα κράτη μέλη εκχώρησαν το κυριαρχικό δικαίωμα της δασμολογικής πολιτικής, το οποίο περιήλθε στη δικαιοδοσία των οργάνων της ΕΟΚ, τα οποία θεσμοθετήθηκαν από τη Συνθήκη της Ρώμης, αλλά και από την παλαιότερη Συνθήκη των Παρισίων (1951) με την οποία είχε ιδρυθεί η ΕΚΑΧ. Το 1965 με τη Συνθήκη Συγχώνευσης τα όργανα των ΕΚΑΧ, ΕΟΚ και ΕΚΑΤ θα συγχωνευθούν. Μέσα από μια πορεία δημιουργίας οργάνων και θεσμών στον ενιαίο ευρωπαϊκό πολιτικό χώρο, δημιουργείται με τη γνωστή σε όλους μας Συνθήκη του Μάαστριχτ(1992) η ένωση των κρατών όπως την γνωρίζουμε σήμερα, η Ευρωπαϊκή Ένωση, με τη συμμετοχή 12 κρατών-μελών. Με την ίδια συνθήκη αφαιρείται από τον τίτλο της Κοινότητας ο προσδιορισμός Οικονομική, σηματοδοτώντας την μετεξέλιξή της σε έναν από τους Τρεις Πυλώνες

της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θεσμοί που έχουν δημιουργηθεί σε όλη την πορεία εξέλιξης της ευρωπαϊκής ιδέας ενδυναμώνονται, ενισχύοντας περισσότερο την ιδέα της «ομοσπονδιακής» Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδέα που μέχρι και σήμερα δεν έχει τελεσφορήσει σε απόλυτο βαθμό. Η έλευση της νέου αιώνα, με τις σύνθετες οικονομίες, την ευκολότερη μεταφορά ανθρώπων για αναζήτηση εργασίας στην «αναπτυγμένη» Ευρώπη, η ανάγκη για κοινές πολιτικές σε όλα τα επίπεδα της σύγχρονης κοινωνίας ενδυναμώνουν την ιδέα της ΕΕ και τα θεσμικά όργανα αυτής, αντικείμενο των οποίων είναι και η παρούσα εργασία. Ειδικότερα στις μέρες της κρίσης χρέους της χώρας μας, όπου παρά την μη-ενιαία δημοσιονομική πολιτική των κρατών-μελών, η υπόδειξη αυτής καθίσταται σχεδόν αναγκαία για την αποφυγή κλυδωνισμών στο νομισματικό σύστημα, η ευρωπαϊκή ιδέα αποδεικνύεται περισσότερο «ιδέα των ισχυρών», και όχι των λιγότερο. Μολαταύτα, η ύπαρξη ενός πλέγματος θεσμών, οργάνων και λειτουργιών είναι φανερό στη ζωή μας, δημιουργώντας μας σχέσεις όχι μόνο εθνικές, αλλά και υπερεθνικές.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζεται στο κράτος δικαίου. Αυτό σημαίνει ότι κάθε ενέργεια της ΕΕ στηρίζεται σε Συνθήκες που έχουν εγκριθεί εκούσια και με δημοκρατικές διαδικασίες από όλες τις χώρες της ΕΕ. Για τις Συνθήκες γίνονται διαπραγματεύσεις και, στο τέλος, αφού συμφωνήσουν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, τις επικυρώνουν με τα κοινοβούλιά τους ή μέσω δημοψηφίσματος. Οι Συνθήκες προσδιορίζουν τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τους κανόνες των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, το πώς λαμβάνονται οι αποφάσεις και τη σχέση ανάμεσα στην ΕΕ και τα κράτη μέλη. Οι Συνθήκες τροποποιήθηκαν με κάθε προσχώρηση νέων κρατών μελών. Μερικές φορές τροποποιήθηκαν, επίσης, για να αναμορφωθούν τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για να της δώσουν νέους τομείς αρμοδιότητας

Η πιο πρόσφατη τροποποιητική Συνθήκη —η Συνθήκη της Λισαβόνας— υπογράφηκε στη Λισαβόνα στις 13 Δεκεμβρίου 2007 και άρχισε να ισχύει την 1η Δεκεμβρίου 2009. Οι προηγούμενες Συνθήκες έχουν ενσωματωθεί στην τωρινή ενοποιημένη εκδοχή, η οποία περιλαμβάνει τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Συνθήκη για τη σταθερότητα, τον συντονισμό και τη διακυβέρνηση στην οικονομική και νομισματική ένωση (ΣΣΣΔ) είναι μια διακυβερνητική συνθήκη που υπογράφηκε από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, εκτός από την Τσεχική Δημοκρατία και το Ηνωμένο Βασίλειο, τον Μάρτιο

του 2012 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου σε όλα τα κράτη μέλη που ολοκλήρωσαν τη διαδικασία κύρωσης. Δεν είναι Συνθήκη της ΕΕ αλλά διακυβερνητική συνθήκη και επιδιώκεται να ενταχθεί στη νομοθεσία της ΕΕ τελικά. Η ΣΣΣΔ προορίζεται να υποστηρίξει τη δημοσιονομική πειθαρχία, να ενισχύσει και να συντονίσει τις οικονομικές πολιτικές και να βελτιώσει τη διακυβέρνηση στη ζώνη του ευρώ. Σήμερα, 17 χώρες της ΕΕ χρησιμοποιούν το ευρώ ως νόμισμά τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

1.1 Γενικά Στοιχεία-Σύνθεση

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποτελεί το ύπατο όργανο του θεσμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πληροί ρόλο επιτελικό τόσο εντός των Συνθηκών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων όσο και εντός της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκοί Ένωση. Η επιτελική θέση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου βρίσκεται σε αντιδιαστολή προς το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δρα ως διακεκριμένο όργανο και ως πολιτικό υποκείμενο στο πρώτο.

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου εκδηλώνεται διττά:

1. Ως χάραξη των γενικών προσανατολισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό να της προσδοθεί πολιτική συνοχή και να αντιμετωπισθούν σημαντικά ζητήματα της ενοποιητικής πορείας.
2. Ως χάραξη των «αρχών», «γενικών προσανατολισμών» και «κοινών στρατηγικών» στον ειδικότερο χώρο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας.

Σύνθεση:

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συντίθεται από τους Αρχηγούς Κρατών και Κυβερνήσεων των κρατών μελών και τον Πρόεδρο της Επιτροπής. Το άρθρο 146 της Ε.Ο .Κ., καταργήθηκε από τη συνθήκη Συγχωνεύσεως το 1965 και αντικαταστάθηκε από το άρθρο 2 της ίδιας συνθήκης. Η πρώτη παράγραφος και των δύο άρθρων είναι ταυτόσημη:«Το Συμβούλιο θα συναποτελεστεί από αντιπροσώπους των κρατών μελών. Κάθε Κυβέρνηση θα διορίσει σε αυτό ένα από τα μέλη της».Το μόνο πρόβλημα, που θα μπορούσε να ανακύψει αφορά στο ερώτημα ποιος είναι μέλος μιας κυβερνήσεως, επειδή οι περισσότερες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις είναι γνωστό ότι έχουν «secretaries d'etat»[1].Στην πρακτική απόκειται σε κάθε κράτος μέλος να καθορίσει ποιος είναι και ποιος δεν είναι «μέλος»,διότι δεν υπάρχουν «διαπιστευτήρια».Η σύνθεση αυτή συναρμόζει ήδη τις δύο πρωτεύουσες δυνάμεις, που

[1] 1.Γαλλικός όρος για τον υπουργό μετά χαρτοφυλακίου:ο τίτλος ανάγεται στη βασιλεία Ερρίκου Η της Γαλλίας(1547-1559).Κατά λέξη σημαίνει γραμματέα του κράτους. Στην Αγγλική –που από αυτή προσαρμόζεται το κείμενο στα ελληνικά-χρησιμοποιείται, ως «secretary» με την έννοια γραμματέα

πρυτανεύουν, ως χωριστά όργανα στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες:το Συμβούλιο και την Επιτροπή, το διακρατικό παράγοντα και τον ομοσπονδιακό παράγοντα.

Σύνοδοι και διαδικασία:

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνέρχεται δύο φορές το χρόνο από την προεδρία του Αρχηγού Κράτους ή Κυβερνήσεως του κράτους μέλους που ασκεί την προεδρία του Συμβουλίου ΕΕ και στην επικράτεια του τελευταίου. Το κράτος μέλος ασκεί την προεδρία του ευρωπαϊκού Συμβουλίου σε εξαμηνιαία βάση σύμφωνα μ ε σύ-στημα προκαθορισμένης περιοδικότητας. Το προεδρεύον κράτος διαθέτει το προ-νόμιο να προσδιορίσει σε μεγάλο βαθμό τις προτεραιότητες μ εταξύ των μεγάλων θεμάτων της ζωής της Ένωσης κατά το εξάμηνο που διαρρέει καθώς και να αναπτύξει τις προσπάθειες αναζήτησης συναίνεσης στα θέματα αυτά κατά το δοκούν[2].

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ή Ευρωκοινοβούλιο όπως συνηθίζεται στις μέρες μας να αποκαλείται, αποτελεί τη μοναδική πολυεθνική κοινοβουλευτική συνέλευση στον κόσμο και το μοναδικό θεσμικό όργανο που εκλέγεται με άμεση ψηφοφορία. Τα μέλη του, αντιπρόσωποι 500 εκατομμυρίων πολιτών και 27 κρατών μελών εκλέγονται μετά από εκλογική διαδικασία, που πραγματοποιείται κάθε 5 χρόνια ταυτόχρονα σε όλες τις χώρες μέλη. Η συμμετοχή της κάθε χώρας στο συγκεκριμένο όργανο είναι αναλογική του πληθυσμού της, στο σύνολο των 736 ευρωβουλευτών που μετέχουν σε αυτό(εκλογές 2009). Οι πρώτες εκλογές για ανάδειξη μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου πραγματοποιήθηκαν το 1979 με την εκλογή Ευρωβουλευτών από τα EU9 - 9 κράτη-μέλη: (Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Ολλανδία, Βέλγιο, Λουξεμβούργο, Ηνωμένο Βασίλειο, Δανία και Ιρλανδία).Η Ελλάδα εκπροσωπήθηκε για πρώτη φορά στο όργανο μετά τις εκλογές του 1984 .Οι βουλευτές χωρίζονται σε πέντε διαφορετικές ομάδες (European Political Parties), ανάλογα με τις πολιτικές που εκπροσωπούν, και όχι βάσει της εθνικότητάς τους. Επίσημη έδρα του οργάνου είναι το Στρασβούργου, πόλη στα σύνορα Γερμανίας-Γαλλίας. Η επιλογή της πόλης δεν είναι τυχαία, αφού συμβολίζει τα συμφιλίωση της Ευρώπης μετά τους δύο παγκόσμιους πολέμους. Το κοινοβούλιο διοργανώνει ετησίως δώδεκα συνόδους της Ολομέλειας στην έδρα του, μετά από απόφαση των

[2] Υπο την έννοια αυτή η Προεδρία του Ε.Σ. αλλά και του Συμβουλίου διαθέτει μια σχετική θεσμική αυτοτέλεια που τη διακρίνει τόσο από τις Γρα μματείας όσο και από το ίδιο το προεδρευόμενο όργανο. Πρόκειται για μια εμβρυώδη ομοσπονδιακή εκτελεστική εξουσία σε ανώτατο επίπεδο.

κρατών- μελών. Όπως και στα αντίστοιχα εθνικά κοινοβούλια, έτσι και το Ευρωκοινοβούλιο οργανώνει την κατανομή των εργασιών του στα πλαίσια των επιτροπών του, μέλη των οποίων ορίζονται οι Ευρωβουλευτές. Μοναδική επίσημη γλώσσα συνομιλίας σε όλα τα όργανα του δεν υπάρχει, αφού όλες οι εθνικές γλώσσες των κρατών-μελών της ΕΕ χρησιμοποιούνται ως επίσημες γλώσσες. Αυτό δεν σημαίνει ότι όλα τα έγγραφα μεταφράζονται σε όλες τις επίσημες γλώσσες και ότι όλη η προφορική επικοινωνία στη λειτουργία της Ένωσης διεξάγεται σε όλες τις γλώσσες. Η νομοθεσία και τα έγγραφα με μεγάλη σημασία ή ενδιαφέρον για το κοινό παράγοντα και στις 23 επίσημες γλώσσες, αλλά αυτό ισχύει για ένα μικρό μέρος της εργασίας των θεσμικών οργάνων. Οι επίσημες γλώσσες είναι αγγλικά, βουλγαρικά, γαλλικά, γερμανικά, δανέζικα, ελληνικά, εσθονικά, ιρλανδικά, ισπανικά, ιταλικά, λετονικά, λιθουανικά, μαλτέζικα, ολλανδικά, ουγγρικά, πολωνικά, πορτογαλικά, ρουμανικά, σλοβακικά, σλοβενικά, σουηδικά, τσεχικά και φινλανδικά(Κανονισμός ΕΕ L 17 της 6.10.1958). Το τελευταίο αυτό στοιχείο είναι πολύ σημαντικό για την ίση μεταχείριση των κρατών μελών.

Κράτος μέλος και Αριθμός ευρωβουλευτών
Αυστρία 19
Βέλγιο 22
Βουλγαρία 18
Κροατία 12
Γαλλία 74
Γερμανία 99
Δανία 13
Ελλάδα 22
Εσθονία 6
Ηνωμένο Βασίλειο 73
Ιρλανδία 12
Ισπανία 54
Ιταλία 73
Κάτω Χώρες 26
Κύπρος 6
Λετονία 9
Λιθουανία 12

Λουξεμβούργο 6

Μάλτα 6

Ουγγαρία 22

Πολωνία 51

Πορτογαλία 22

Ρουμανία 33

Σλοβακία 13

Σλοβενία 8

Σουηδία 20

Τσεχική Δημοκρατία 22

Φινλανδία 13

ΣΥΝΟΛΟ 766

1.2 Διαδικασία Θέσπισης Ευρωπαϊκών Νόμων

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, όπως και τα εθνικά κοινοβούλια των κρατών, είναι αρμόδιο για θέσπιση ευρωπαϊκών νόμων. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η «Νομοθετική Διαδικασία» παράγεται από κοινού με ίση εξουσία μεταξύ Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Η συνήθης διαδικασία που ακολουθείται για τη θέσπιση ενός «ευρωνόμου» είναι η συναπόφαση. Η διαδικασία της συναπόφασης διεξάγεται σε τρείς φάσεις, συνήθως ως εξής: Κάποια Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υποβάλει στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο μια πρόταση νόμου Στην επόμενη φάση που καλείται ως φάση της «πρώτης ανάγνωσης», το Κοινοβούλιο εγκρίνει ή απορρίπτει «τροπολογίες», δηλαδή τροποποιήσεις επί του αρχικού σχεδίου πρότασης της Επιτροπής που προέκυψαν από τη συζήτηση σε αυτό. Εάν κατά αυτή τη συζήτηση στο Κοινοβούλιο δεν επέλθουν τροποποιήσεις και το Συμβούλιο επακόλουθα αποδεχτεί με τη σειρά του την πρόταση της Επιτροπής, η πρόταση νόμου εγκρίνεται, πράγμα που σημαίνει ότι ο νόμος μπορεί να τεθεί άμεσα σε ισχύ. Αν το Συμβούλιο δεν εγκρίνει τις τροποποιήσεις των ευρωβουλευτών, υποβάλει στο Κοινοβούλιο μια εναλλακτική πρόταση, την λεγόμενη «κοινή θέση των κρατών μελών σε πρώτη ανάγνωση». Μετά την εναλλακτική πρόταση του Συμβουλίου, ακολουθεί η φάση της «δεύτερης ανάγνωσης». Στη φάση αυτή καλούνται οι ευρωβουλευτές να αποδεχτούν ή να απορρίψουν τη θέση του Συμβουλίου, οπότε η νομοθετική διαδικασία ολοκληρώνεται. Υπάρχει η περίπτωση να προταθούν από το Κοινοβούλιο τροπολογίες στην κοινή θέση του Συμβουλίου, οπότε το Συμβούλιο με τη σειρά του θα πρέπει να τις εξετάσει σε δεύτερη ανάγνωση. Αν το Συμβούλιο δεχτεί όλες τις τροπολογίες, το σχέδιο νόμου εγκρίνεται. Σε αντίθετη περίπτωση πρέπει να αναζητηθεί η συναίνεση των δύο οργάνων, γνωστή ως «φάσης της συνδιαλλαγής». Στη συγκεκριμένη φάση, εκπρόσωποι των δύο οργάνων μετέχουν στην επιτροπή συνδιαλλαγής, όπου από κοινού με την Επιτροπή επιδιώκουν εντός έξι μηνών να καταλήξουν σε ένα αποδεκτό κείμενο. Με την πάροδο του ανωτέρω διαστήματος, το προτεινόμενο νομοσχέδιο αποσύρεται. Αν επέλθει η επιθυμητή συμφωνία της επιτροπής, υποβάλλουν το κείμενο αυτό στην Τρίτη και τελευταία ανάγνωση στην Ολομέλεια του Κοινοβουλίου, όπου αν εγκριθεί καθίσταται νόμος, ενώ αν δεν εγκριθεί θεωρείται ως μη εγκριθέν και παύεται η διαδικασία.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι στην έναρξη της νομοθετικής διαδικασίας, τα εθνικά κοινοβούλια δέχονται τα προτεινόμενα κείμενα, ώστε να μπορέσουν μέσα σε διάστημα οκτώ εβδομάδων να αξιολογήσουν αν αυτά συμβιβάζονται με τις αρχές της επικουρικότητας και αναλογικότητας

1.3 Άσκηση Δημοκρατικού Ελέγχου

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στα πλαίσια λειτουργίας του, είναι υπεύθυνο για την άσκηση δημοκρατικού ελέγχου επί όλων των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, και ιδίως επί της Επιτροπής. Στην ουσία, έχει την δύναμη να εγκρίνει ή να απορρίπτει το διορισμό των Επιτρόπων, καθώς και να κάνει αποδεκτή πρόταση μομφής κατά της Επιτροπής συλλογικά. Αναλυτικότερα, με την έναρξη νέας περιόδου της Επιτροπής, τα νεοεκλεγέντα μέλη αυτής που προτείνονται από τις κυβερνήσεις των κρατών-μελών της ΕΕ, δεν μπορούν να διοριστούν και να αναλάβουν επίσημα καθήκοντα αν ο διορισμός τους δεν εγκριθεί από το Κοινοβούλιο. Τα μέλη της Επιτροπής καλούνται μεμονωμένα στο Κοινοβούλιο για ακρόαση, καθώς και ο προτεινόμενος πρόεδρος της νέας Επιτροπής, και το Κοινοβούλιο αποφασίζει συνολικά για την έγκριση ή απόρριψη του συνόλου της Επιτροπής. Η διαδικασία αυτή μπορεί να φαντάζει τυπική, αφού στο παρελθόν δεν έχει τεθεί θέμα μη έγκρισης της Επιτροπής, αλλά καταδεικνύει τον ενισχυμένο ρόλο του Κοινοβουλίου στην άσκηση του δημοκρατικού ελέγχου των οργάνων της ΕΕ. Η Επιτροπή, καθ΄ όλη τη διάρκεια της θητείας της είναι υπόλογη στο Κοινοβούλιο, και γενικά ελέγχονται τακτικά οι εκθέσεις αυτής(Ετήσια Έκθεση, Εκθέσεις Εκτέλεσης Προϋπολογισμού κτλ.) από αυτό. Αντίστοιχο ρόλο έχει και στην λειτουργία του Συμβουλίου, στις εργασίες του οποίου μετέχουν συχνά ευρωβουλευτές και υποβάλλουν ερωτήσεις. Τέλος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στα πλαίσια άσκησης δημοκρατικού ελέγχου των οργάνων της ΕΕ, συμβάλει σε όλες τις συνόδους κορυφής, όπου στην έναρξη κάθε συνόδου ο πρόεδρος αυτού διατυπώνει απόψεις και ανησυχίες του Κοινοβουλίου για επίκαιρα ζητήματα και για θέματα ημερήσιας διάταξης του Συμβουλίου.

1.4 Επίβλεψη του Προϋπολογισμού

Κάθε έτος, τα μέλη του Κοινοβουλίου, ύστερα από πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οργανώνουν πολύμηνες διαπραγματεύσεις με το Συμβούλιο με σκοπό να

καθοριστεί ο προϋπολογισμός της ένωσης, δηλαδή το ύψος των εσόδων και των δαπανών της ΕΕ. Ο προϋπολογισμός που εγκρίνεται είναι ιδιαίτερα σημαντικός, αφού αντανακλά την διάθεση της ΕΕ για στήριξη που προσφέρει σε καθένα από τους τομείς δραστηριότητάς της, με σκοπό τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και την αλληλεγγύη. Σε περίπτωση που το Κοινοβούλιο κρίνει ότι οι προτεραιότητες που έχει αποφασίσει για την χάραξη της ευρωπαϊκής πολιτικής δεν αντικατοπτρίζονται σε οικονομικούς όρους του προϋπολογισμού, δύναται να απορρίψει αυτόν ή να απαιτήσει ένα νέο σχέδιο προϋπολογισμού. Με την τελευταία μεταρρύθμιση των συνθηκών, το Κοινοβούλιο αποκτά διευρυμένη εξουσία στο σύνολο των δαπανών της ΕΕ. Ενδεικτικά, μέχρι πρότινος, για οικονομικά θέματα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής(ΚΑΠ), το Συμβούλιο είχε την τελευταία λέξη. Μετά την μεταρρύθμιση, και θέματα δαπανών ΚΑΠ ελέγχονται από το Κοινοβούλιο, με αποτέλεσμα η επικάλυψη ρόλων να μειώνεται και η διαδικασία έγκρισης του ετήσιου προϋπολογισμού να απλοποιείται. Ο προϋπολογισμός της ΕΕ προσομοιάζει σε αρκετά στοιχεία με αντίστοιχους εθνικούς, δίνοντας στήριξη και έμφαση περισσότερο σε θέματα περιφερειακής ανάπτυξης- ανταγωνιστικότητας και γεωργίας-βιώσιμης ανάπτυξης.

Ο ετήσιος προϋπολογισμός της ΕΕ αντιστοιχεί στο 1% περίπου του εθνικού πλούτου της ένωσης, δηλαδή αντιστοιχεί σε περίπου 244€/πολίτη6 , που προωθούνται στις πολιτικές τις ένωσης που αναφερθήκαν. Ωστόσο, υπάρχουν πολιτικές για τις οποίες η ΕΕ έχει από κοινού αποφασίσει να μη δαπανά οικονομικούς πόρους. Αυτές οι πολιτικές αφορούν την κοινωνική ασφάλιση, τις συντάξεις, συστήματα υγείας και εκπαίδευσης, τα οποία πληρώνονται από εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές κυβερνήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

2.1 Ιστορία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δημιουργήθηκε το 1974 . Αρχικός σκοπός του ήταν να συσταθεί άτυπο μέσο συζήτησης και συνεργασίας Αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων. Γρήγορα όμως εξελίχθηκε σε όργανο που καθορίζει τους στόχους της Ένωσης και χαράσσει την οδό για την επίτευξή τους, σε όλους τους τομείς δραστηριότητας της ΕΕ. Έλαβε δε επίσημη μορφή το 1992 με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, στην οποία καθορίστηκε η λειτουργία του, δηλ. ότι παρέχει στην Ένωση την αναγκαία για την ανάπτυξή της ώθηση και καθορίζει τους γενικούς της πολιτικούς προσανατολισμούς. Από την 1η Δεκεμβρίου 2009, δυνάμει της Συνθήκης της Λισσαβόνας, έγινε ένα από τα επτά θεσμικά όργανα της Ένωσης(European-Counsil,2011)

2.2 Σύνθεση-Προεδρείο-Λειτουργία του Συμβουλίου

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποτελεί το κατεξοχήν διακυβερνητικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διάδοχο των «Συνόδων Κορυφής ». Αποτελείται από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων και τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής(Wikipedia,2011). Συνεπικουρούνται στο έργο τους από άλλο ένα μέλος της Επιτροπής και από τους υπουργούς Εξωτερικών των κρατών μελών. Συνέρχεται για να συνεδριάσει δύο φορές το εξάμηνο από τον αρχηγού του κράτους ή της κυβέρνησης που έχει την προεδρία της ΕΕ υπό την προεδρία του μόνιμου προέδρου του οργάνου.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκλέγει τον πρόεδρό του από τα μέλη του με ειδική πλειοψηφία για δυόμισι έτη, η δε θητεία του οποίου μπορεί να ανανεωθεί για μία επιπλέον φορά. Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μπορεί να κληθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προς ακρόαση (άρθρο ΙΙΙ-341 Ευρωπαϊκού Συντάγματος). Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνέρχεται κανονικά στις Βρυξέλλες, στο κτήριο Justus

Lipsius. Το έργο της υποστηρίζεται από τη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθορίζει τις γενικούς πολιτικούς προσανατολισμούς και τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι αρμόδιο, από κοινού με το Κοινοβούλιο για τις δημοσιονομικές λειτουργίες της ΕΕ. Σε καμία περίπτωση, όμως, δεν ασκεί νομοθετική λειτουργία. Οι αποφάσεις του οργάνου λαμβάνονται κατά κανόνα με συναίνεση. Πρόθεση του οργάνου είναι η φωνή της ΕΕ να είναι ενιαία εκτός της ΕΕ(Κανελλόπουλος,2010).

Σε ορισμένες περιπτώσεις, εγκρίνει αποφάσεις ομόφωνα ή με ειδική πλειοψηφία, ανάλογα με όσα ορίζονται στη Συνθήκη. Ενδεικτικά, σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου(european-council.europa.eu) τα θέματα ημερήσιας διάταξης του οργάνου για την επόμενη συνεδρίαση στις 17-18 Οκτωβρίου 2011 είναι:

α. Θέματα Οικονομικής Πολιτικής Συγκεκριμένα, το όργανο απασχολούν οι οικονομικές σχέσεις τις ΕΕ με τα τρίτες χώρες, και όχι θέματα οικονομικής πολιτικής εντός της ΕΕ

β. Ομάδα των 20 Καθορισμός θέσης της ΕΕ για την συνεδρίαση χωρών της G-20

γ. Θέματα Κλιματικής Αλλαγής

Σύνοδοι και διαδικασία λήψεως αποφάσεων:

Το Συμβούλιο συνέρχεται μετά από πρόσκληση του Προέδρου του, κατά κανόνα με πρωτοβουλία του ίδιου. Η προσωρινή ημερήσια διάταξη επί της οποίας συζητά το Συμβούλιο διαιρείται στο μέρος Α και στο μέρος Β. Στη συζήτηση καλούνται, κατά περίπτωση, τα όργανα που διαθέτουν δικαίωμα πρωτοβουλίας, όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η ΕΚΤ, αλλά μπορεί και να αποφασισθεί η χωρίς την παρουσία τους σύσκεψη. Οι σύνοδοι δεν είναι καταρχήν δημόσιες και καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο. Δημόσιες, δι'αναμεταδόσεως με οπτικοακουστικά μέσα, είναι οι συζητήσεις για το εξαμηνιαίο πρόγραμμα της Προεδρίας ή το ετήσιο πρόγραμμα της Επιτροπής μετά δε από απόφαση του ίδιου του Συμβουλίου για τις νέες σημαντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται. Το Συβούλιο προβαίνει σε ψηφοφορία εφόσον αυτό κρίνεται αναγκαίο μετά τη συζήτηση από τον Πρόεδρο το αποφασίζει η πλειοψηφία των μελών του, όταν η ψηφοφορία ζητηθεί από ένα μέλος του ή την Επιτροπή και την ΕΚΤ. Για να χωρίσει ψηφοφορία απαιτείται απαρτία της πλειοψηφίας των μελών που κατά τη Συνθήκη μπορούν να

ψηφίσουν.

Η δημοσιότητα των εργασιών του Συμβουλίου ρυθμίζεται από τον ΕΣΚ (άρθρο 9). Δημοσιεύονται έτσι δεδομένα σε σχέση με τα αποτελέσματα ψηφοφορίας, της αιτιολογίας ψήφου και τα πρακτικά:

- εκ του νόμου, όταν το Συμβούλιο «ενεργεί ως νομοθέτης»[3]

εκ του νόμου, όταν το Συ μβούλιο καθορίζει κοινή θέση ή προβαίνει σε συνδιαλλαγή στις διαδικασίες της συναπόφασης και της συνεργασίας[4]

- με ομόφωνη απόφαση, όταν το Συμβούλιο καθορίζει κοινή θέση ή καταρτίζει σύμβαση στον τρίτο πυλώνα[5]
- με ομόφωνη απόφαση, όταν το Συμβούλιο καθορίζει κοινή θέση στο δεύτερο πυλώνα[6]

με απόφαση του Συμβουλίου, όταν το ζητήσει μέλος του

2.3 Ρόλος του Συμβουλίου

Η συνταγματική Συνθήκη καθιερώνει το Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ως θεσμικό όργανο της Ένωσης και του αναθέτει σαφώς καθορισμένο και οριοθετημένο ρόλο, διαχωρίζοντας τα καθήκοντά του από εκείνα του Συμβουλίου Υπουργών. Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση(Συνθήκη ΕΕ) έχει ορίσει την αποστολή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που δίνει στην Ένωση την αναγκαία ώθηση για την ανάπτυξή της και καθορίζει τους γενικούς πολιτικούς προσανατολισμούς της. Επιπλέον, η Συνθήκη ΕΕ έχει αναθέσει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συγκεκριμένους ρόλους στα 16 πλαίσια της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) καθώς επίσης και στα πλαίσια της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ).

2.4 Συντονισμός Οικονομικών Πολιτικών

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι επίσης αρμόδιο θεσμικό όργανο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών της ΕΕ. Τηρεί τις διατάξεις της Συνθήκης(της ΕΕ) όσον αφορά την εποπτεία και το συντονισμό της οικονομικής πολιτικής και ενισχύει στην

[3] Κατά το άρθρο 7 ΕΚΣ (1.419)
[4] Άρθρα 251 ή 252 ΕΚ (1.418)
[5] Άρθρο34 υπό α και δ ΕΕ
[6] Τίτλος V ΕΕ

πράξη τον συντονισμό τόσο των κρατών μελών που μετέχουν στο ενιαίο νόμισμα (μεταξύ άλλων, με τη δημιουργία της άτυπης ομάδας «ευρώ») όσο και των κρατών μελών τα οποία δεν θα πάρουν μέρος. Με το Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 1997, για το συντονισμό της οικονομικής πολιτικής κατά την τρίτη φάση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης , τα κράτη μέλη της ζώνης ευρώ θα έχουν ενιαία νομισματική πολιτική και ενιαίο μηχανισμό συναλλαγματικής ισοτιμίας, ωστόσο άλλες πτυχές της οικονομικής πολιτικής θα παραμείνουν εθνική αρμοδιότητα του καθενός.

Σε ό,τι αφορά άλλα στοιχεία της οικονομικής πολιτικής, εκτός της νομισματικής πολιτικής και της συναλλαγματικής ισοτιμίας, τα κράτη μέλη εξακολουθούν να παρουσιάζουν την πολιτική τους εκτός του κοινοτικού πλαισίου, σεβόμενα τα συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η εκπροσώπηση σε διεθνείς οργανισμούς θα πρέπει να συμβαδίζει με αυτά: όπως, για παράδειγμα, στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) όπου μόνο χώρες έχουν τη δυνατότητα να είναι μέλη.

2.5 Εξωτερική πολιτική και πολιτική άμυνας

Με βάση τη Συνθήκη της Λισαβόνας, η κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας (ΚΠΑΑ) αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας. Περιλαμβάνει τον προοδευτικό προσδιορισμό κοινής αμυντικής πολιτικής της Ένωση, η οποία θα οδηγήσει στην κοινή άμυνα όταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο λάβει σχετική απόφαση με ομοφωνία Το Συμβούλιο είναι αρμόδιο να εκδίδει αποφάσεις σχετικά με την κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας ομόφωνα μετά από πρόταση του ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας ή πρωτοβουλία κράτους μέλους (άρθρο 42 ΣΕΕ). Το Συμβούλιο μπορεί να αναθέτει την εκτέλεση αποστολής, στο πλαίσιο της Ένωσης, σε ομάδα κρατών μελών που το επιθυμούν και διαθέτουν τις αναγκαίες ικανότητες για την εν λόγω αποστολή. Αυτά τα κράτη μέλη, σε συνεργασία με τον ύπατο εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, συμφωνούν μεταξύ τους ως προς τη διαχείριση της αποστολής (άρθρα 42 § 5 και 44 ΣΕΕ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3. Ευρωπαϊκή Επιτροπή

3.1 Σύνθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής – Έδρα – Σκοπός

Ένα από τα κυριότερα, επίσης, θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission)[7]. Ιδρύθηκε το 1951 και η έδρα του οργάνου είναι στις Βρυξέλες, ενώ διατηρεί γραφεία στο Λουξεμβούργο και αντιπροσωπείες σε όλες τις χώρες της ΕΕ. Σκοπός του οργάνου είναι η προστασία των κοινοτικών συμφερόντων των κρατών μελών της Ένωσης (Wikipedia,2011). Η συμμετοχή της Επιτροπής στη χάραξη πολιτικών, τόσο σε παραδοσιακά πεδία, όσο και ανερχόμενα είναι καθοριστική(Cram,1994). Βασικός ρόλος της Επιτροπής είναι να προτείνει νέες νομοθετικές πράξεις στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό σε επίπεδο προτάσεων. Σε εκτελεστικό επίπεδο, είναι αρμόδιο για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και των κοινών πολιτικών εντός ΕΕ. Τέλος, είναι αρμόδιο όργανο για τη διαχείριση προγραμμάτων της ΕΕ και τον προϋπολογισμό αυτής. Η σύνθεση του οργάνου διαμορφώνεται ως εξής. Κάθε χώρα μέλος της ΕΕ εκπροσωπείται από ένα μέλος, τον Επίτροπο όπως συνήθως αποκαλείται. Κάθε Επίτροπος αναλαμβάνει με απόφαση του οργάνου(μετά από πρόταση του Προέδρου αυτού) έναν ευρωπαϊκό ρόλο-χαρτοφυλάκιο (πχ θέματα ανταγωνισμού, άμυνας κτλ), χαρτοφυλάκιο όμως που δεν το ασκεί σε θέματα της χώρας του, αλλά ευρωπαϊκά. Ο ορισμός μέλους χώρας ως επιτρόπου αυτής γίνεται με πρόταση της εθνικής κυβέρνησης, γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και επικύρωση από το Κοινοβούλιο. Η διαδικασία ορισμού δείχνει την ευρωπαϊκή διάσταση που οφείλουν να έχουν τα μέλη. Σημασία έχει ότι κατά την άσκηση των καθηκόντων του ο Επίτροπος, τα ασκεί αυτά με «ευρωπαϊκή στάση», χωρίς να δέχεται παρεμβάσεις από χώρες ή οργανισμούς. Οι 28 Επίτροποι ουσιαστικά συνιστούν την πολιτική ηγεσία του οργάνου και η θητεία τους είναι πενταετής. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Η Επιτροπή

[7] Βλ. σχετικά, Νίκος Σκανδάμης, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Αθήνα-Κομοτηνή 2003, σελ. 100-101 17 Βλ. σχετικά, Νίκος Σκανδάμης, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Αθήνα-Κομοτηνή 2003, σελ. 104,105,106.107.

εκπροσωπεί και προασπίζει τα συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο σύνολό της. Καταρτίζει προτάσεις για νέα νομοθεσία και διαχειρίζεται σε καθημερινή βάση την υλοποίηση των πολιτικών και τη διάθεση των κονδυλίων της ΕΕ. Επίσης επιβλέπει και υλοποιεί τις πολιτικές της ΕΕ με το να προτείνει νέους νόμους στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, να διαχειρίζεται τον προϋπολογισμό της ΕΕ και κατανέμοντας τα διαθέσιμα κονδύλια, να μεριμνά για την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ (μαζί με το Δικαστήριο) και να εκπροσωπεί την Ευρωπαϊκή Ένωση στη διεθνή σκηνή, για παράδειγμα διεξάγοντας διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνιών μεταξύ της Ένωσης και τρίτων χωρών.

3.2 Υποβολή Νομοθετικών Προτάσεων

Η Επιτροπή έχει το δικαίωμα να υποβάλει νομοθετικές προτάσεις για την αντιμετώπιση θεμάτων που δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Αναλαμβάνει αυτό τον ρόλο(αρχή της επικουρικότητας) με σκοπό την προστασία των συμφερόντων της ΕΕ και των πολιτών της. Στη διαδικασία πρότασης μιας νομοθετικής πράξης, στόχος είναι η ικανοποίηση μεγαλύτερου φάσματος συμφερόντων σε επίπεδο χωρών. Σχετικά με την ευρωπαϊκή νομοθεσία, η Επιτροπή έχει και έναν άλλο πολύ σημαντικό ρόλο. Εκτός, λοιπόν, από σχεδόν αποκλειστικό όργανο που έχει ρόλο νομοθετικών προτάσεων, μεριμνά επίσης για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας στα κράτη μέλη. Γι' αυτό τον λόγο καλείται συχνά και ως «θεματοφύλακας των Συνθηκών».

3.3 Διαχείριση του προϋπολογισμού της ΕΕ και κατανομή των κονδυλίων

Η Επιτροπή, από κοινού με το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο, καταρτίζει το δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ., μακροπρόθεσμες πολιτικές για τις δαπάνες της ΕΕ. Είναι αρμόδια για την κατάρτιση και υποβολή προς έγκριση στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο του προϋπολογισμού της ΕΕ. Έχει επίσης ελεγκτικό ρόλο σχετικά με τις δαπάνες των κονδυλίων της ΕΕ από οργανισμούς και αρχές της ΕΕ. Η διαχείριση του προϋπολογισμού από την Επιτροπή ελέγχεται εξονυχιστικά από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Η Επιτροπή διαχειρίζεται τέλος τα κονδύλια για τις πολιτικές της ΕΕ (π.χ. για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη) καθώς και προγράμματα όπως το Erasmus (ανταλλαγές φοιτητών)(Μούσης, 2005).

3.4 Εκπροσώπηση της ΕΕ στη διεθνή σκηνή

Η Επιτροπή εκπροσωπεί επίσης διεθνώς την ΕΕ σε όλους τους τομείς, εκτός θεμάτων κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας. Προς τούτους τους τομείς, ορίζεται από την ΕΕ η Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Ύπατη Εκπρόσωπος της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας. Η Ύπατη Εκπρόσωπος επικουρείται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ). Προεδρεύει στο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων και κατευθύνει την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας. Η Επιτροπή εκπροσωπεί όλες τις χώρες της ΕΕ σε διεθνείς οργανισμούς, όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου. Διαπραγματεύεται επίσης διεθνείς συμφωνίες για λογαριασμό της ΕΕ, όπως τη Συμφωνία Cotonou (με αντικείμενο την αναπτυξιακή 20 βοήθεια και το εμπόριο μεταξύ της ΕΕ και των αναπτυσσόμενων χωρών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού Ωκεανού)(Europa,2011).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4. Οικονομικά Θεσμικά Όργανα

4.1 Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

Η ΕΟΚΕ είναι συμβουλευτικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο ιδρύθηκε το 1957. Πρωτολειτούργησε ως φόρουμ συζήτησης ζητημάτων για την ενιαία αγορά. Σήμερα, παρέχει εμπειρογνωμοσύνη στα μεγάλα θεσμικά όργανα της ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο), με το να εκδίδει «γνωμοδοτήσεις» σχετικά με την προτεινόμενη κοινοτική νομοθεσία. Η ΕΟΚΕ εκδίδει επίσης «γνωμοδοτήσεις πρωτοβουλίας» για θέματα που θεωρεί ότι χρήζουν εξέτασης. Ένα από τα κύρια καθήκοντα της ΕΟΚΕ είναι να λειτουργεί ως «γέφυρα» μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και της «κοινωνίας των πολιτών». Τα μέλη της ΕΟΚΕ εκπροσωπούν στις χώρες τους ευρύ φάσμα εθνικών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών συμφερόντων. Τα μέλη είναι οργανωμένα σε τρεις ομάδες των Εργοδοτών, των Μισθωτών και των «Διάφορες Δραστηριοτήτων»(π.χ. γεωργικές οργανώσεις, ενώσεις καταναλωτών, περιβαλλοντικές οργανώσεις, οργανώσεις για την οικογένεια, μη κυβερνητικές οργανώσεις κτλ). Με τον τρόπο αυτό, τα μέλη της ΕΟΚΕ σχηματίζουν τη γέφυρα που συνδέει την ΕΕ με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών των κρατών μελών. Η ΕΚΟΕ εκδίδει κατά μέσο όρο 170 συμβουλευτικά έγγραφα και γνωμοδοτήσεις κάθε χρόνο. Όλες οι γνωμοδοτήσεις προωθούνται στα όργανα λήψης των αποφάσεων της ΕΕ και στη συνέχεια δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έχει 344 μέλη που εκπροσωπούν ομάδες οικονομικών και κοινωνικών συμφερόντων από όλη την Ευρώπη. Τα μέλη επιλέγονται από τις εθνικές κυβερνήσεις και διορίζονται από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για πενταετή θητεία η οποία μπορεί να ανανεωθεί. Τα μέλη της ΕΚΟΕ δεν αμείβονται, λαμβάνουν όμως επιδόματα για την κάλυψη των εξόδων ταξιδιού και διαμονής όταν συμμετέχουν σε συνεδριάσεις. Ο αριθμός των μελών από κάθε κράτος μέλος είναι ανάλογος του εθνικού πληθυσμού δηλαδή Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Ηνωμένο Βασίλειο - 24 μέλη, Ισπανία, Πολωνία – 21 μέλη, Ρουμανία – 15 μέλη, Βέλγιο, Ελλάδα, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Αυστρία, Σουηδία, Τσεχική Δημοκρατία,

Ουγγαρία, Βουλγαρία – 12 μέλη, Δανία, Ιρλανδία, Φινλανδία, Λιθουανία, Σλοβακία - 9 μέλη, Εσθονία, Λετονία, Σλοβενία – 7 μέλη, Λουξεμβούργο, Κύπρος – 6 μέλη και Μάλτα – 5 μέλη

4.2 Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) είναι και αυτή ένα από τα πιο σημαντικά θεσμικά όργανα της ΕΕ και η έδρα της βρίσκεται στη Φρανκφούρτη της Γερμανίας, 22 Ρόλος της είναι η διαχείριση του ενιαίου νομίσματος της ΕΕ, δηλαδή του ευρώ, και η διαφύλαξη της σταθερότητας των τιμών στην ΕΕ. Είναι επίσης αρμόδια για τη χάραξη και την εφαρμογή της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής της Ένωσης. Στους στόχους της ΕΚΤ είναι η διαφυλάξη της σταθερότητας των τιμών σε χώρες που χρησιμοποιούν το ευρώ ή είναι σε φάση εισόδου σε αυτό (Γιαννίτσης, 2004) και η σταθεροποίηση του δημοσιονομικού συστήματος, με τη διασφάλιση της κατάλληλης εποπτείας των κεφαλαιαγορών και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.
Στις αρμοδιότητες της ΕΚΤ συγκαταλέγονται οι εξής[8]:

• ο καθορισμός βασικών επιτοκίων για την ευρωζώνη και ο έλεγχος της προσφοράς χρήματος

• η διαχείριση των συναλλαγματικών αποθεματικών της ευρωζώνης και η αγορά ή πώληση νομισμάτων όταν κρίνεται αναγκαία για τη διατήρηση της ισορροπίας των συναλλαγματικών ισοτιμιών

• η συμβολή στη διασφάλιση της κατάλληλης εποπτείας των κεφαλαιαγορών και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων από τις εθνικές αρχές, καθώς και της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών

• η παροχή άδειας στις κεντρικές τράπεζες της ευρωζώνης να εκδίδουν χαρτονομίσματα του ευρώ

• η παρακολούθηση των τάσεων των τιμών και η αξιολόγηση του κινδύνου που αυτές συνεπάγονται για τη σταθερότητα των τιμών στην ευρωζώνη.

Στα πλαίσια λειτουργίας του αναπτύσσονται διάφορες εσωτερικές δομές όπως, η Εκτελεστική Επιτροπή, η οποία παρακολουθεί τη διαχείριση των τρεχουσών υποθέσεων της τράπεζας, το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο διαμορφώνει τη νομισματική πολιτική της ευρωζώνης και καθορίζει τα επιτόκια δανεισμού που

[8] Βλ. σχετικά, Νίκος Σκανδάμης, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Αθήνα-Κομοτηνή 2003, σελ. 115

επιβάλλει η Κεντρική Τράπεζα στις εμπορικές τράπεζες και το Γενικό Συμβούλιο, το οποίο συμμετέχει στις συμβουλευτικές και συντονιστικές λειτουργίες της ΕΚΤ και στην προετοιμασία της προσχώρησης νέων χωρών στην ευρωζώνη. Αξίζει να τονιστεί ότι η ΕΚΤ είναι απολύτως ανεξάρτητη. Η Τράπεζα, οι εθνικές κεντρικές τράπεζες του ευρωσυστήματος, αλλά και όλα τα μέλη των οργάνων λήψης αποφάσεών τους δεν μπορούν να ζητούν ή να δέχονται υποδείξεις από οποιονδήποτε άλλον οργανισμό. Όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και οι εθνικές κυβερνήσεις οφείλουν επίσης να σέβονται αυτήν την αρχή (Europa,2011)[9].

4.3 Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) είναι το χρηματοδοτικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με αποστολή την απρόσκοπτη ανάπτυξη της κοινής αγοράς για το συμφέρον της Κοινότητας(Euro-Info,2011) και έδρα του είναι το Λουξεμβούργο. Χορηγεί μακροπρόθεσμα δάνεια για επενδύσεις κεφαλαίου που προάγουν την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη και ολοκλήρωση της Ένωσης. Αποτελεί μια ευέλικτη και συμφέρουσα πηγή χρηματοδότησης και αποτελεί το μεγαλύτερο διεθνές χρηματοδοτικό ίδρυμα στον κόσμο, με ύψος ετήσιων χορηγήσεων 33 δισ. Ευρώ(Στοιχεία 2010) 23 Με την ίδρυσή της, σκοπός της ήταν η χρηματοδότηση των αναγκαίων έργων για την επίτευξη των στόχων της ΕΕ. Τέτοιες δραστηριότητες είναι η χρηματοδοτήσεις για την περιφερειακή, χρηματοδότηση των έργων για την ανάπτυξη των δικτύων μεταφοράς ανθρώπων και εμπορευμάτων, ανάπτυξη των δικτύων επικοινωνίας-τηλεπικοινωνίας και ενέργειας, υποστήριξη περιβαλλοντικών ερευνητικών προγραμμάτων, έρευνα και την ανάπτυξη της σύγχρονης τεχνολογίας και, τέλος, χρηματοδότηση εκπαιδευτικών και κοινωνικών προγραμμάτων. Εκτός ΕΕ, η ΕΤΕπ δραστηριοποιείται σε 130 περίπου χώρες, υποστηρίζοντας κυρίως προγράμματα οικονομικής συνεργασίας και χρηματοδότησης εκπαιδευτικών και κοινωνικών προγραμμάτων. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ανήκει στα 27 κράτη μέλη της ΕΕ. Δανείζεται χρήματα από τις αγορές κεφαλαίων και στη συνέχεια τα δανείζει σε αυτά καθώς σε μελλοντικά κράτη μέλη και χώρες-εταίρους με χαμηλά επιτόκια σε προγράμματα που βελτιώνουν τις υποδομές, την προμήθεια ενέργειας ή τα περιβαλλοντικά πρότυπα τόσο εντός της ΕΕ όσο και σε γειτονικές ή

[9] Βλ. σχετικά Νίκος Σκανδάμης, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Αθήνα-Κομοτηνή 2003, σελ.118

αναπτυσσόμενες χώρες. Λειτουργεί σε μη κερδοσκοπική βάση και δανείζει χρήματα με επιτόκια που πλησιάζουν το κόστος δανεισμού της.

4.4 Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤΕ) είναι χρηματοδοτικός οργανισμός της ΕΕ που στηρίζει την οικονομική μεγέθυνση και την ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων Ιδρύθηκε αρχικά ως κοινοπραξία της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπό την εκπροσώπηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων, ιδιωτικών και δημοσίων, από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Το ΕΤΕ υποστηρίζει την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση με την προώθηση βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων επενδύσεων. Σημαντική είναι η διαφοροποίησή του από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Συγκεκριμένα, το ΕΤΕ δε δανείζει χρήματα ούτε χορηγεί επιδοτήσεις ή επιχορηγήσεις, όπως η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, προσφέρει όμως εγγυήσεις για επενδυτικά δάνεια και χρηματοδοτεί κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου. Τομείς που συνηθέστερα παρέχει εγγυήσεις είναι εξής οι τηλεπικοινωνίες, οι μεταφορές, η ενέργεια και η ανάπτυξη Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων(ΜΜΕ). Παρέχει επίσης εγγυήσεις και σε μικρές επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν πιστωτικά προβλήματα. Τέλος, έχει αναπτύξει καινοτόμα προγράμματα με πρωτοβουλία του Κοινοβουλίου, για ενίσχυση επενδύσεων σε θέματα περιβάλλοντος, από κοινού με την Επιτροπή. Διευκολύνει με αυτόν τον τρόπο την πρόσβαση των ΜΜΕ σε τραπεζικά δάνεια(ΕΙΒ, 2011). Στα πλαίσια ενίσχυσης της δράσης του, παρέχει καθ' όλη τη διάρκεια εμπλοκής του τεχνική υποστήριξη στην εξασφάλιση όλων των στόχων των επιχειρήσεων. Ως προς την δομή, το ΕΤΕ διαθέτει Εποπτικό Συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από επτά μέλη, εκ των οποίων δύο εκπροσωπούν την Επιτροπή, τρία μέλη την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και δύο μέλη τα χρηματοδοτικά ιδρύματα των κρατών μελών(ΕΙΒ, 2011), ενώ η διαχείριση του Ταμείου πραγματοποιείται από τριμελή Χρηματοδοτική Επιτροπή Η παροχή εγγυήσεων εκ μέρους του ΕΤΕ δεν πραγματοποιείται χωρίς σχεδιασμό. Εκτιμούνται λεπτομερώς οι προτάσεις με δεδομένο ότι κάθε ένα από τα σχέδια για έργα υποδομής έχει τα δικά του ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Για την προώθηση 24 προτάσεων στον τομέα των υποδομών, πέρα από τη στενή συνεργασία με τους μετόχους του, το ΕΤΕ δέχεται προτάσεις από τον ευρύτερο τραπεζικό τομέα, την επενδυτική κοινότητα και τις δημόσιες αρχές για τη

διερεύνηση πιθανών συνεργασιών για την πραγματοποίηση σχεδίων(Euro-Info,2011). Το Ταμείο διευθύνεται και διοικείται από τη γενική συνέλευση, το διοικητικό συμβούλιο και το γενικό διευθυντή. Η γενική συνέλευση αποτελείται από τα μέλη του Ταμείου, δηλαδή την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η οποία εκπροσωπείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την ΕΤΕπ και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που περιέχονται στο παράρτημα του καταστατικού. Η συνέλευση συνέρχεται τουλάχιστον μια φορά τον χρόνο από τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου. Κάθε μέλος του Ταμείου διαθέτει αριθμό ψήφων ίσο με τον αριθμό των μεριδίων στα οποία έχει εγγραφεί. Οι αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία των ψήφων, εκτός εάν άλλως προβλέπεται από το παρόν καταστατικό. Το συμβούλιο αποτελείται από επτά μέλη τα οποία διορίζονται από τη γενική συνέλευση και ορίζονται από τα μέλη του Ταμείου. Τα μέλη του Ταμείου ενεργούν εντελώς ανεξάρτητα και όσο το δυνατόν καλύτερα για τα συμφέροντα αυτού. Ευθύνονται μόνον έναντι της γενικής συνέλευσης. Η θητεία τους είναι διετής και ανανεώσιμη. Τέλος, ο γενικός διευθυντής διοικεί το Ταμείο εντελώς ανεξάρτητα, αλλά είναι υπεύθυνος έναντι του διοικητικού συμβουλίου. Διορίζεται για περίοδο πέντε ετών ανανεώσιμη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5
5. Άλλα Θεσμικά Όργανα

5.1 Επιτροπή των Περιφερειών

Το νεότερο θεσμικό όργανο της ΕΕ, αλλά με σημαντικό ρόλο, είναι η Επιτροπή των Περιφερειών(ΕΤΠ). Πρόκειται για ένα σώμα αντιπροσώπων τοπικών και περιφερειακών αρχών των που έχουν συμβουλευτικό ρόλο για ποικίλα θέματα της ΕΕ. Απαρτίζεται από 344 τακτικά και από ισάριθμα αναπληρωματικά μέλη, τα οποία διορίζονται ομόφωνα από το Συμβούλιο για πέντε έτη (κατόπιν προτάσεως των κρατών μελών). Τα 344 μέλη της ΕΤΠ διαδραματίζουν διπλό ρόλο έναντι των πολιτών: αφενός, λαμβάνουν υπόψη τα άμεσα συμφέροντα των τελευταίων στη διαδικασία της επεξεργασίας των κοινοτικών πολιτικών και, αφετέρου, τους διαβιβάζουν τακτικά όλα τα πεπραγμένα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΕΤΠ αποτελεί είναι ανεξάρτητο όργανο. Τα μέλη της ΕΤΠ δεν δεσμεύονται και ασκούν τα καθήκοντά τους με πλήρη ανεξαρτησία, προς το γενικό συμφέρον της Κοινότητας και των κρατών μελών που εκπροσωπούν. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο οφείλουν να ζητούν τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών πριν από τη λήψη αποφάσεων της ΕΕ για ζητήματα που αφορούν άμεσα τις αρχές τοπικής ή περιφερειακής αυτοδιοίκησης (π.χ. πολιτική απασχόλησης, περιβάλλον, εκπαίδευση ή δημόσια υγεία).Τόσο τα τακτικά όσο και τα αναπληρωματικά μέλη διορίζονται για πέντε χρόνια από το Συμβούλιο βάσει προτάσεων των κρατών μελών της ΕΕ. Κάθε κράτος μέλος επιλέγει τα μέλη του με τον δικό του τρόπο, αλλά όλες οι αντιπροσωπείες αντικατοπτρίζουν την πολιτική, γεωγραφική και περιφερειακή/τοπική κατάσταση του εκάστοτε κράτους

5.2 Ευρωπαϊκός Διαμεσολαβητής

Ένα σημαντικό θεσμικό όργανο της ΕΕ που έχει αναπτυχθεί για την προστασία των ευρωπαίων πολιτών, είναι ο Ευρωπαϊκός Διαμεσολαβητής(ΕΔ), στον οποίο καταφεύγουν οι πολίτες αν εκτιμούν ότι είναι θύματα της κακής διοίκησης των ευρωπαϊκών οργάνων και οργανισμών. Σε περίπτωση που ένας πολίτης καταφύγει σε αυτό το όργανο, τα κοινοτικά όργανα και οργανισμοί είναι υποχρεωμένοι να του παρέχουν τα στοιχεία που θα αιτηθεί. Λόγω της σημαντικής θέσης του, Ο

διαμεσολαβητής είναι εξουσιοδοτημένος να απευθύνει συστάσεις στα όργανα της ΕΕ 26 και να παραπέμπει τις υποθέσεις στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έτσι ώστε εκείνο, όταν το θεωρεί σκόπιμο, να εξάγει πολιτικά συμπεράσματα από τη στάση που υιοθετεί η διοίκηση(Ombudsman,2011).

5.3 Υπηρεσία Επιλογής Προσωπικού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Η Υπηρεσία επιλογής του προσωπικού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (EPSO) άρχισε να λειτουργεί τον Ιανουάριο 2003. Έργο της είναι να προετοιμάζει τους ανοικτούς διαγωνισμούς για την επιλογή του ειδικευμένου προσωπικού που προσλαμβάνεται από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, και ιδίως από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Δικαστήριο, το Ελεγκτικό Συνέδριο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Επιτροπή των Περιφερειών και τον Ευρωπαίο Διαμεσολαβητή. Η EPSO μπορεί επίσης να συνδράμει μεμονωμένα όργανα στη διοργάνωση ειδικών εκστρατειών προσλήψεων, για παράδειγμα, για έκτακτες ή βοηθητικές θέσεις. Η Υπηρεσία συγκεντρώνει τους πόρους των διαφόρων ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, ούτως ώστε η πρόσληψη των υπαλλήλων της Ένωσης να σχεδιάζεται και να οργανώνεται καλύτερα. Το γεγονός αυτό διευκολύνει το σχεδιασμό των διαγωνισμών και εξασφαλίζει ομοιόμορφες προδιαγραφές και αρχές στις προσλήψεις. Όσοι ενδιαφέρονται να εργαστούν σε οποιοδήποτε από τα θεσμικά όργανα της Ένωσης πρέπει λοιπόν να απευθύνονται στην EPSO.

5.4 Ελεγκτικό Συνέδριο

Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο είναι ο αντιπρόσωπος του φορολογούμενου και είναι αρμόδιο να ελέγχει εάν η Ευρωπαϊκή Ένωση δαπανά τα χρήματά της σύμφωνα με τους κανόνες και κανονισμούς του προϋπολογισμού και για τους σκοπούς για τους οποίους προορίζονται. Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο εγγυάται ότι τηρούνται ορισμένες ηθικές, διοικητικές και λογιστικές αρχές. Οι εκθέσεις του Συνεδρίου είναι πλούσια πηγή πληροφοριών σχετικά με τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών της Ένωσης. Το 1995, οι πράξεις του προϋπολογισμού της Ένωσης ανήλθαν σε 100 δις. ευρώ, συμπεριλαμβανομένων των δανειοληπτικών και δανειοδοτικών δραστηριοτήτων της. Κάθε θεσμικό και επικουρικό όργανο με πρόσβαση στα κονδύλια της Ένωσης ελέγχεται και οφείλει να παράσχει στο Ελεγκτικό Συνέδριο τις

πληροφορίες και τα 27 έγγραφα που αυτό του ζητεί. Στην αρμοδιότητά του δεν εμπίπτουν μόνο τα ευρωπαϊκά όργανα.· οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές διοικήσεις που διαχειρίζονται κοινοτικά κονδύλια πρέπει να αποδεικνύουν στο Συνέδριο ότι τα διαχειρίζονται κατά χρηστό τρόπο, το ίδιο και οι δικαιούχοι κοινοτικής ενίσχυσης εντός και εκτός της Ένωσης. Έργο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και των ελεγκτών του είναι να ελέγχουν εάν τα έσοδα και οι δαπάνες τηρούν τους νομικούς κανονισμούς και συμφωνούν με τις δημοσιονομικές και λογιστικές αρχές της Κοινότητας. Παράλληλα, το Συνέδριο ενδιαφέρεται να εξασφαλίσει ότι η Κοινότητα αξιοποιεί τα χρήματά της, ελέγχοντας εάν και σε ποιο βαθμό έχουν επιτευχθεί οι στόχοι της δημοσιονομικής διαχείρισης και με τι κόστος. Το Συνέδριο πραγματοποιεί, όποτε χρειάζεται, ελέγχους επιτόπου στα γραφεία των ευρωπαϊκών οργάνων, στα κράτη μέλη και εκτός. Για τους ελέγχους αυτούς, δεν απαιτείται η λήξη της οικονομικής χρήσης. Η πρωταρχική ευθύνη για την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διερεύνηση παρατυπιών ανήκει σε εκείνους που είναι υπεύθυνοι για τη διαχείριση και την εκτέλεση προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όταν το Συνέδριο εντοπίζει λάθη, παρατυπίες και πιθανές περιπτώσεις απάτης, τις γνωστοποιεί στις οικείες διοικήσεις και σε άλλους οργανισμούς για να αναλάβουν δράση. Επισημαίνει, επίσης, τις αδυναμίες στα συστήματα και τις διαδικασίες εξαιτίας των οποίων δημιουργήθηκαν ενδεχομένως τα συγκεκριμένα προβλήματα. Έτσι, το Συνέδριο προωθεί σταθερά την καλύτερη χρήση των χρημάτων των φορολογούμενων, βοηθώντας να βελτιωθούν τα συστήματα διαχείρισης. Οι παρατηρήσεις του Συνεδρίου σχετικά με τη διαχείριση των κοινοτικών οικονομικών δημοσιεύονται στην ετήσια έκθεσή του, μαζί με τις απαντήσεις των ενδιαφερομένων οργάνων. Η ετήσια έκθεση επισημαίνει τους τομείς εκείνους, στους οποίους μπορεί και είναι επιθυμητό να γίνουν βελτιώσεις. Η έκθεση, η οποία εγκρίνεται κάθε χρόνο το Νοέμβριο, εξετάζεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μετά από σύσταση του Συμβουλίου, προκειμένου να δοθεί ή να μη δοθεί απαλλαγή στην Επιτροπή για τη διαχείριση του προϋπολογισμού. Το Συνέδριο, ωστόσο, δεν εκφράζει την άποψή του μόνο σε αυτή την περίπτωση. Μπορεί, ανά πάσα στιγμή, να εκδώσει ειδικές εκθέσεις επί επιμέρους ζητημάτων της διαχείρισης του προϋπολογισμού. Όπως η ετήσια έκθεση, έτσι και οι ειδικές αυτές εκθέσεις δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Εάν τα όργανα νομίζουν, από την πλευρά τους, ότι χρειάζονται καθοδήγηση σε ορισμένες πτυχές διαχείρισης των κονδυλίων τους, μπορούν να ζητήσουν γνωμοδότηση από το Συνέδριο και οφείλουν να ζητήσουν

γνωμοδότηση πριν εκδώσουν έγγραφα σχετικά με δημοσιονομικούς κανονισμούς και ιδίους πόρους (έσοδα του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Το Συνέδριο διαβιβάζει, επίσης, δήλωση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, η οποία βεβαιώνει την ακρίβεια των λογαριασμών και τη νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών πράξεων. Πρόκειται για επίσημη δήλωση στους φορολογούμενους ότι τα χρήματά τους δαπανήθηκαν στους τομείς και για τους σκοπούς για τους οποίους προορίζονταν(Europa,2011)

5.5 Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων

Σημαντικό θεσμικό όργανο στην λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί ο Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων (εφεξής Επόπτης). Ρόλος του είναι να εξασφαλίζει το δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής των ευρωπαίων πολιτών, όταν τα θεσμικά όργανα ή οι οργανισμοί της Ένωσης επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί. Επιπρόσθετα, ο Επόπτης παρέχει τις συμβουλές του για όλα τα θέματα που αφορούν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Με το όρο «επεξεργασία» καλύπτονται δραστηριότητες όπως η συλλογή πληροφοριών, η καταγραφή και αποθήκευσή τους, η ανάκτησή τους για ανάγνωση, η αποστολή ή διάθεσή τους καθώς επίσης και η παρεμπόδιση της μετάδοσης, η διαγραφή, ή η καταστροφή δεδομένων. Η θέση του Ευρωπαίου Επόπτη Προστασίας Δεδομένων (ΕΕΠΔ) δημιουργήθηκε το 2001 και η θητεία του είναι πενταετής και ανανεώσιμη. Εδρεύει στις Βρυξέλλες. Ο ΕΕΠΔ παρέχει συμβουλές για όλα τα θέματα που αφορούν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα — τόσο για την επεξεργασία από τα θεσμικά όργανα και οργανισμούς της ΕΕ όσο και για προτάσεις νέας νομοθεσίας. Συνεργάζεται με τις εθνικές αρχές προστασίας των χωρών της ΕΕ, καθώς και με άλλους αρμόδιους φορείς.

5.6 Ευρωπαϊκός οργανισμός για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στο εξωτερικό (FRONTEX)

Ο ευρωπαϊκός οργανισμός για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης συστάθηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) 2007/2004 του Συμβουλίου (26.10.2004,ΕΕ L 349/25.11.2004).Ο Frontex συντονίζει την επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών στον

τομέα της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων• επικουρεί τα κράτη μέλη στην εκπαίδευση των εθνικών συνοριακών φυλάκων, μεταξύ άλλων με την καθιέρωση κοινών προδιαγραφών εκπαίδευσης· πραγματοποιεί αναλύσεις κινδύνου· παρακολουθεί τις εξελίξεις των ερευνών σχετικά με τον έλεγχο και την επιτήρηση των 29 εξωτερικών συνόρων· επικουρεί τα κράτη μέλη σε περιπτώσεις που απαιτείται αυξημένη τεχνική και επιχειρησιακή συνδρομή στα εξωτερικά σύνορα· και παρέχει στα κράτη μέλη την αναγκαία στήριξη για την οργάνωση κοινών επιχειρήσεων επαναπατρισμού. Ο Frontex επίσης συνδέεται στενά με άλλους εταίρους της Κοινότητας και της ΕΕ, αρμόδιους για την ασφάλεια των εξωτερικών συνόρων, όπως η EUROPOL, CEPOL, OLAF, για την τελωνειακή συνεργασία και τη συνεργασία όσον αφορά τους φυτοϋγειονομικούς και κτηνιατρικούς ελέγχους, με σκοπό την προώθηση της γενικής συνοχής. Ενισχύει την ασφάλεια των συνόρων εξασφαλίζοντας το συντονισμό των ενεργειών των κρατών μελών κατά την εφαρμογή των κοινοτικών μέτρων που αφορούν τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων.

5.7 Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA)

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA) είναι ένας από τους οργανισμούς της ΕΕ που ιδρύθηκαν για να ενισχύσουν τα θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη της ΕΕ στην εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Οι εν λόγω οργανισμοί αποτελούν την ικανοποίηση της επιθυμίας για γεωγραφική αποκέντρωση και της ανάγκης εκτέλεσης νέων νομικών, τεχνικών ή/και επιστημονικών καθηκόντων. Ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών αποτελεί κοινή αξία όλων των χωρών της ΕΕ. Σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 2 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση: «Η Ένωση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, και όπως προκύπτουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου». Συνεπώς τα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελούν θεμέλιο λίθο της ΕΕ. Η προστασία και προαγωγή τους συνιστά βασικό στόχο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Υπάρχουν διάφορα εργαλεία για τη διαφύλαξη των εν λόγω δικαιωμάτων. Ένα από τα γνωστότερα είναι ο χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων που ανακηρύχθηκε από

τους ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) τον Δεκέμβριο του 2000, ο οποίος επιβεβαιώνει τα δικαιώματα που απορρέουν ιδίως από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις και τις διεθνείς υποχρεώσεις των κρατών μελών, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών καθώς και από τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ο χάρτης δηλώνει ότι οι λαοί της Ευρώπης αποφάσισαν να μοιραστούν ένα ειρηνικό μέλλον θεμελιωμένο σε κοινές αξίες στα πλαίσια μιας Ευρωπαϊκής Ένωσης «η οποία εδράζεται στις αδιαίρετες και οικουμενικές αξίες της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, της ελευθερίας, της ισότητας και της αλληλεγγύης ερείδεται στις αρχές της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου». Το Συμβούλιο εξέδωσε στις 15 Φεβρουαρίου 2007 τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 168/2007 για την ίδρυση Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Βιέννη της Αυστρίας.

5.8 Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας (ΕΟΑ)

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας(ΕΟΑ) δημιουργήθηκε βάσει κοινής δράσης του Συμβουλίου των Υπουργών της 12ης Ιουλίου 2004 και αποτελεί μία από τις Υπηρεσίες της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας (ΚΕΠΑΑ) με έδρα του στις Βρυξέλλες. Όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκτός από τη Δανία, συμμετέχουν στον Οργανισμό. Η Κύπρος έγινε πλήρες μέλος του ΕΟΑ με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 25 Ιουνίου 2004. Αποστολή του Οργανισμού είναι η υποστήριξη των προσπαθειών του Συμβουλίου και των κρατών μελών για τη βελτίωση των αμυντικών δυνατοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της διαχείρισης 31 κρίσεων, καθώς και η υποστήριξη της ΕΠΑΑ. Έχει επίσης ως σκοπό την προώθηση και ενίσχυση της ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα των εξοπλισμών, ενώ αποβλέπει στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής βιομηχανικής και τεχνολογικής βάσης στον τομέα της άμυνας, στη δημιουργία μιας ανταγωνιστικής ευρωπαϊκής αγοράς αμυντικού εξοπλισμού, καθώς και στην προαγωγή της έρευνας. Ο Οργανισμός τελεί υπό την εποπτεία και τον πολιτικό έλεγχο του Συμβουλίου.

5.9 Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (EUROPOL)

Η "Ευρωπόλ" είναι υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αρμόδια για την επιβολή του νόμου και την ανταλλαγή και επεξεργασία πληροφοριών ποινικού χαρακτήρα. Αποστολή της είναι να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα και τη συνεργασία ανάμεσα στις ευρωπαϊκές αρχές επιβολής του νόμου με σκοπό την πρόληψη και καταπολέμηση της διεθνούς εγκληματικότητας και τρομοκρατίας, ώστε να διαμορφωθούν συνθήκες μεγαλύτερης ασφάλειας στην Ευρώπη για όλους τους πολίτες της ΕΕ. Η λειτουργία της Ευρωπόλ άρχισε την 1η Ιουλίου 1999 μετά την κύρωση της Σύμβασης για την Ευρωπόλ από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Την 1η Ιανουαρίου 2010 η Ευρωπόλ έγινε υπηρεσία πλήρως ελεγχόμενη από την ΕΕ με νέο νομικό πλαίσιο και ενισχυμένα καθήκοντα σύμφωνα με την απόφαση του Συμβουλίου για την Ευρωπόλ, η οποία αντικατέστησε τη Σύμβαση για την Ευρωπόλ.

5.10 Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUROJUST)

Η "Eurojust" είναι ένα νέο όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το οποίο ιδρύθηκε το 2002 με σκοπό να προωθεί και να βελτιώνει τον συντονισμό των ερευνών και των διώξεων των δικαστικών αρχών των κρατών μελών για την καταπολέμηση σοβαρών μορφών διασυνοριακού και οργανωμένου εγκλήματος. Για έρευνες και διώξεις που αφορούν δύο ή περισσότερα κράτη μέλη, στόχος της Eurojust είναι να ενισχύει και να βελτιώνει τον συντονισμό μεταξύ των εθνικών αρχών, λαμβάνοντας υπόψη κάθε αίτημα που προέρχεται από αρμόδια αρχή κράτους μέλους, καθώς και κάθε πληροφορία προερχόμενη από οποιοδήποτε αρμόδιο φορέα σύμφωνα με τις διατάξεις που έχουν εγκριθεί στο πλαίσιο των Συνθηκών (Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο, Ευρωπόλ και OLAF).Ένας άλλος στόχος της Eurojust είναι να προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών, διευκολύνοντας κυρίως την υλοποίηση της διεθνούς αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής και την εκτέλεση του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης. Η Eurojust ιδρύθηκε με απόφαση του Συμβουλίου της 28ης Φεβρουαρίου 2002 σχετικά με τη σύσταση της Eurojust προκειμένου να ενισχυθεί η καταπολέμηση των σοβαρών μορφών εγκλήματος (ΕΕ L 63 της 6.3.2002, σ. 1).

5.11 Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων (ΕΜΑ)

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων είναι αποκεντρωμένος οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης με έδρα το Λονδίνο. Ο οργανισμός φέρει την κύρια ευθύνη για την προστασία και την ενίσχυση της δημόσιας υγείας και της υγείας των ζώων προβαίνοντας στην αξιολόγηση των φαρμάκων για ανθρώπινη και κτηνιατρική χρήση. Ο Οργανισμός είναι αρμόδιος για την επιστημονική αξιολόγηση αιτήσεων για τη χορήγηση άδειας κυκλοφορίας στην ευρωπαϊκή αγορά φαρμακευτικών προϊόντων («κεντρική διαδικασία»). Στο πλαίσιο της κεντρικής διαδικασίας, οι εταιρείες υποβάλλουν μία μόνο αίτηση για τη χορήγηση άδεια κυκλοφορίας στον Οργανισμό. Ο Οργανισμός διαδραματίζει επίσης ρόλο στην προώθηση της καινοτομίας και της έρευνας στη φαρμακοβιομηχανία. Ο ΕΜΑ παρέχει επιστημονικές συμβουλές και συνδρομή για την κατάρτιση πρωτοκόλλου σε επιχειρήσεις με στόχο την ανάπτυξη νέων φαρμάκων. . Δημοσιεύει κατευθυντήριες γραμμές για τις απαιτήσεις δοκιμής σε σχέση με την ποιότητα, την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα. Μία σχετική ειδική υπηρεσία που δημιουργήθηκε το 2005 παρέχει υποστήριξη σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Το 2001, συγκροτήθηκε η επιτροπή για τα ορφανά φάρμακα (COMP) , η οποία είναι αρμόδια για την εξέταση των αιτήσεων χαρακτηρισμού που υποβάλλουν πρόσωπα ή επιχειρήσεις που προτίθενται να αναπτύξουν φάρμακα για σπάνιες ασθένειες (τα ονομαζόμενα «ορφανά» φάρμακα).

5.12 Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων (ECDC)

Το Κέντρο δημιουργήθηκε με τον κανονισμό 851/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Απριλίου 2004 και άρχισε να λειτουργεί στις 20 Μαΐου 2005. Τα καθήκοντα του Κέντρου περιλαμβάνουν: 1. Ενίσχυση της ικανότητας της Κοινότητας και των κρατών μελών να προστατεύουν την ανθρώπινη υγεία με την πρόληψη και τον έλεγχο των ανθρωπονόσων. 2. Ανάληψη πρωτοβουλίας σε περίπτωση που υπάρχει κίνδυνος να εξαπλωθούν στην Κοινότητα ασθένειες άγνωστης προέλευσης. 3. Συντονισμός των καθηκόντων και των υποχρεώσεων των κρατών μελών, των κοινοτικών θεσμικών οργάνων και των σχετικών διεθνών οργανισμών, εξασφαλίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την ανάληψη συμπληρωματικής και συγκροτημένης δράσης στον τομέα της δημόσιας υγείας.

Επίλογος: Διαπιστώσεις – Συμπεράσματα - Προτάσεις

Το θεσμικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαφοροποιείται από αντίστοιχα άλλων διεθνών και διακρατικών οργανισμών ως προς το ότι διαθέτει υπερεθνικά και υπερκρατικά θεσμικά χαρακτηριστικά. Στο πλαίσιο αυτό, η κοινοτική θεσμική λογική χαρακτηρίζεται από την σύζευξη υπερεθνικών και διακυβερνητικών στοιχείων. Εντούτοις, βασικά χαρακτηριστικά του θεσμικού συστήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι αφενός ότι τα κράτη μέλη παραμένουν η ισχυρότερη πηγή πολιτικής νομιμοποίησης και αφετέρου ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί καταρχήν ένωση κρατών και όχι ένωση πολιτών. Η θεσμική πολυφωνία αποτελεί ένα από τα βασικά συστατικά στοιχεία της λειτουργίας του κοινοτικού οικοδομήματος καθώς διαφορετικά θεσμικά όργανα παρεμβαίνουν σε διαφορετικές στιγμές της κοινοτικής διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Το γεγονός αυτό εμπεριέχει θετικά χαρακτηριστικά, όπως η ύπαρξη διαφορετικών οπτικών και θεσμικών προσεγγίσεων, αλλά δημιουργεί και αρκετά προβλήματα όπως η ύπαρξη μιας δαιδαλώδους κοινοτικής γραφειοκρατίας, η καθυστέρηση στην λήψη αποφάσεων και η αναποτελεσματικότητα, αλλά και σε αρκετές περιπτώσεις το δημοκρατικό έλλειμμα. Αν θα έπρεπε να επιμερίσουμε αυτές τις κριτικές σε κάθε ένα από τα κοινοτικά θεσμικά όργανα θα λέγαμε ότι σε κάθε ένα από αυτά υπάρχουν διαφορετικά σημεία τα οποία λειτουργούν ανασταλτικά ως προς την αποτελεσματικότητα στην λειτουργία τους. Σε ότι αφορά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αν θα έπρεπε να υπογραμμίσουμε ορισμένα προβληματικά σημεία της λειτουργίας της αυτά θα ήταν καταρχήν η δαιδαλώδης γραφειοκρατική διάρθρωσή της, η πολιτική της εξάρτηση από τα κράτη μέλη και η έλλειψη δημοκρατικής νομιμοποίησης της δράσης της.

Στο πλαίσιο αυτό, είναι απαραίτητος ο δημοκρατικός έλεγχος της λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και η πρόσβαση του πολίτη στις αποφάσεις που αυτή λαμβάνει. Σημαντικό πρόβλημα στην λειτουργία ολόκληρου του κοινοτικού οικοδομήματος είναι επίσης και η πολυπλοκότητα στην διαδικασία λήψης αποφάσεων, γεγονός που οδηγεί σε αρκετές περιπτώσεις στην θεσμική ακινησία. Η διαδικασία συναπόφασης μεταξύ Συμβουλίου και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αποτελεί μια πολύπλοκη και ακατανόητη για τον πολίτη διαδικασία, ο οποίος αδυνατεί να παρακολουθήσει την θεσμική επικαιρότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η απλοποίηση της διαδικασίας σε συνδιασμό με την ενίσχυση του Κοινοβουλίου και

των αρμοδιοτήτων του θα μπορούσε να αποτελέσει λύση στο προαναφερθέν πρόβλημα.

Στην κριτική αυτή ήρθε να προστεθεί, σήμερα σε περίοδο βαθειάς οικονομικής κρίσης, η κατηγορία ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση λειτουργεί ως θεματοφύλακας οικονομικών συμφερόντων επιβάλλοντας σκληρές οικονομικές πολιτικές στους ευρωπαϊκούς λαούς, προς όφελος του διεθνούς κεφαλαίου. Σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση κινδυνεύει να μεταβληθεί σε μία υπερεθνική δικτατορία η οποία δεν λειτουργεί με γνώμονα το συμφέρον των λαών της, αλλά τις επιταγές του διεθνούς κεφαλαίου. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και γενικότερα το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο βρίσκονται σήμερα σε ένα πολύ κρίσιμο σταυροδρόμι. Η κατάλυση των θεμελίων πάνω στις οποίες στηρίζεται το ευρωπαϊκό οικοδόμημα, με την εφαρμογή σκληρών και αναποτελεσματικών νεοφιλελεύθερων πολιτικών μπορεί να αποτελέσει το κύκνειο άσμα μιας Ένωσης, η οποία δημιουργήθηκε για την συμφιλίωση και την ευημερία των λαών και όχι για την οικονομική τους δυνάστευση. Είναι επιτακτική, στο πλαίσιο αυτό, η 38 ανάγκη άμεσης αλλαγής οικονομικής πλεύσης, διαφορετικά η διάλυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ή η μεταβολή της σε καταπιεστικό πολιτικό μόρφωμα βρίσκονται προ των πυλών.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια μοναδική μορφή οικονομικής και πολιτικής συνεργασίας μεταξύ 28 ευρωπαϊκών χωρών. Εδώ και μισό αιώνα μάς προσφέρει ειρήνη, σταθερότητα και ευημερία, συμβάλλει στη βελτίωση του βιοτικού μας επιπέδου, δημιούργησε ένα κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα και οικοδομεί βήμα βήμα μια ενιαία ευρωπαϊκή αγορά όπου οι πολίτες, τα αγαθά, οι υπηρεσίες και τα κεφάλαια κυκλοφορούν μεταξύ των κρατών μελών ελεύθερα όπως στο εσωτερικό μίας χώρας. Ωστόσο, παρά τα χρόνια προβλήματα σε πολιτικό επίπεδο που διαμορφώνουν τις πολιτικές της ΕΕ, στις μέρες παρατηρούμε περισσότερο από ποτέ τις αδυναμίες του οικονομικού πεδίου εντός της ΕΕ. Η προσπάθεια σύγκλισης Βορρά-Νότου(ή Πύρήνα- Περιφέρειας) όπως δόκιμα καλείται, δυστυχώς, δεν κατάφερε μέσα από τις διάφορες πολιτικές της ΕΕ να επιτευχθεί. Περισσότερο στις μέρες μας θα μιλάμε για απόκλιση, αφού φαίνεται ότι η εκχώρηση της Νομισματικής Πολιτικής κεντρικά(στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα) και η διατήρηση από τα κράτη μέλη αντίστοιχα της Δημοσιονομικής, ήταν καταστροφική. Με όλα αυτά, το μοντέλο του «ευρωπαϊκού κράτους» ή της «ευρωπαϊκής ομοσπονδίας», δείχνει να μην τελεσφορεί

και να είναι πιο αδύναμο από ποτέ. Απομένει, η σημερινή κρίση χρέους που μαστίζει τις αδύναμες δημοσιονομικά και αναπτυξιακά χώρες της ΕΕ που θα οδηγήσει την ίδια την ένωση, και ποια θα είναι η στάση των ισχυρών. Θα στηρίξουν αδύναμες χώρες για να επωφεληθούν από την ελεύθερη αγορά για τις παραγωγικές οικονομίες τους ή θα εγκαταλείψουν την ευρωπαϊκή ιδέα; Ποίος ο ρόλος των αδύναμων χωρών; Ποία δημοκρατική διαδικασία και παραγωγή πολιτικής θα είναι υπέρ αυτών όταν οι ισχυροί δεν «παζαρεύουν» μέρος από οικονομικά και πολιτικά τους δικαιώματα; Μολαταύτα, η ιδέα της ελεύθερης αγοράς, της δημιουργίας ευρωπαικών οργάνων όπου ο ευρωπαίος πολίτης θα καταφύγει όταν δει ότι αδικείται από την χώρα του, και άλλα πολλά, μόνο οφέλη μπορούν να προσδώσουν στον καθένα μας. Όσο όμως και αν υφίστανται αυτά τα όργανα, παρατηρούμε ότι μονίμως στελεχώνονται από δυτικούς, και η συμμετοχή μας σε αυτά είναι μικρή, συμβάλλοντας και διογκώνοντας και σε αυτό το επίπεδο τις ανισότητες. Όποια και να είναι τα δεδομένα, η Ένωση αντιμετωπίζει μια διπλή πρόκληση, τόσο εντός όσο και εκτός των συνόρων της. Εντός της Ένωσης πρέπει να επιδιωχθεί η προσέγγιση μεταξύ των πολιτών και των ευρωπαϊκών θεσμών. Αναμφίβολα, οι πολίτες στηρίζουν τους μεγάλους στόχους της Ένωσης, αλλά δεν τους είναι πάντα ορατή η σχέση μεταξύ των στόχων αυτών και της καθημερινής δράσης της Ένωσης. Ζητούν από τους ευρωπαϊκούς θεσμούς να είναι λιγότερο δύσχρηστοι και άκαμπτοι και κυρίως να καταστούν αποτελεσματικότεροι και διαφανέστεροι. Πολλοί θεωρούν, επίσης, ότι η Ένωση θα πρέπει να ασχολείται περισσότερο με τα μελήματα που τους απασχολούν, και όχι να υπεισέρχεται σε λεπτομέρειες για θέματα τα οποία από τη φύση τους θα ήταν καλύτερα να αφεθούν στους αιρετούς άρχοντες των κρατών μελών και των περιφερειών. Μερικοί αντιλαμβάνονται αυτό το γεγονός ακόμη και ως απειλή για την ταυτότητά τους. Αλλά ίσως ακόμη πιο σπουδαίο είναι το γεγονός ότι οι πολίτες αισθάνονται ότι όλα διεξάγονται συχνά ερήμην τους και επιθυμούν περισσότερο δημοκρατικό έλεγχο. 39 Με λίγα λόγια, ο πολίτης ζητάει μια σαφή, διάφανη, αποτελεσματική, δημοκρατική, κοινοτική πολιτική η οποία θα συντελέσει σε μια Ευρώπη που θα δείχνει την κατεύθυνση για τη μελλοντική πορεία του κόσμου. Μια πολιτική που παράγει συγκεκριμένα αποτελέσματα, δηλαδή περισσότερες θέσεις απασχόλησης, βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, λιγότερη εγκληματικότητα, ποιοτική παιδεία και καλύτερη περίθαλψη. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι, γι' αυτό, η Ευρώπη έχει ανάγκη από ανανέωση των θεμελίων της και μεταρρύθμιση. Θα δούμε αν η Ένωση θα καταφέρει αυτά, ή μέσα από δοκιμασίες θα βρεθεί κάπου αλλού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση

Abelès M., Bellier I., « La Commission européenne. Du compromis culturel à la culture du compromis », Revue française de science politique, volume 48, n.3, 1996.

Andersen S.S., Eliansen K.A., "The EU : How democratic Is It ? », London, Sage, 1996

Belot , C. Magnette P., S. (dir.) « Science Politique de l'Union européenne », Paris, Economica, 2008

Cram, Laura , 1994. The European commission as a multi-organisation: Social policy and IT policy in the EU. Journal of European Public Policy, 1 (2). pp. 195-217. ISSN 1350-1763

D'Angelo M., Vespérini P., (1998), Politiques culturelles en Europe : une approche comparative, Strasbourg: Conseil de l'Europe

Dumoulin M., (dir.), (2008), The European Commission, 1958–72: History and Memories. Brussels: European Commission

Grigoriou P., (2007), La région européenne, la question fédérale à l'ère de l'élargissement de l'Union européenne à l'Est. Αθήνα- Βρυξέλλες: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα- Bruylant.

Kountouris N., (2010), Le rôle de l'expertise dans l'action publique communautaire concernant l'asile. Hellenic Review of European Law, International edition 2010. Center of International and European Economic Law.

Quermonne Jean – Louis, 2005, Το πολιτικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκδόσεις Παπαζήσης

Ελληνόγλωσση

Αγραπίδη-Γκόρτσου Β., (2006), Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στο θεσμικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αθήνα: Σάκκουλας

Αθανασοπούλου Ε., (2009), Ενωμένη στην πολυμορφία; Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και πολιτικές κουλτούρες. Αθήνα: Επίκεντρο

Αθανασοπούλου ΓΕ. Κ., 2011, Επιθεώρηση Αποκέντρωσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Περιφερειακής Ανάπτυξης, *Τοις εντευξομένοις ή Η Ελληνική Οικονομία: η δημοσιονομική αρετή και το διακύβευμα εν σχέσει με τα νέα μέτρα «διάσωσής» μας,* Τεύχος 65, Αθήνα

Γιαννίτσης Τ., 2004. Ελλάδα, η ένταξη στην ΟΝΕ και οι προκλήσεις του μέλλοντος, Αθήνα, εκδόσεις Καστανιώτη

Θεοδωρόπουλος Σ., 2006. Εξελίξεις και προοπτικές της ευρωπαϊκής οικονομικής ολοκλήρωσης, Αθήνα, εκδόσεις Σταμούλη

Θεολόγου Κ., 2005. Πολίτης και κοινωνία στην Ευρωπαϊκή Ένωση,Αθήνα, εκδόσεις Παπαζήσης

Ιωακειμίδης Π., 2005. Ευρωπαϊκό σύνταγμα και ευρωπαϊκή ενοποίηση, Αθήνα, εκδόσεις Θεμέλιο

Ιωακειμίδης Κ., (2007), Η Θέση της Ελλάδας στο Διεθνές, Ευρωπαϊκό και Περιφερειακό Σύστημα, Αθήνα: Θεμέλιο

Καζάκου Α., 1997. Η αναθεώρηση της συνθήκης του Μάαστριχτ και η σημασία της για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αθήνα, εκδόσεις ΕΛΙΑΜΕΠ

Κάμχης Μ., (2007), Η ενοποίηση του Ευρωπαικού χώρου. Ένα σχεδιαστικό εγχείρημα μεγάλης κλίμακας, Αθήνα: Κριτική

Κανελλόπουλος Π. Ι., 2010. Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αθήνα

Μαραβέγιας Ν., Τσινισιζέλης Μ. (επιμ.) (2006), Η Ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αθήνα, Θεμέλιο

Μαραβέγιας Ν., (επιμ.), (2008), Η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Παρελθόν, παρόν, μέλλον. Αθήνα: Θεμελιο Νάσκου-Περράκη Π., (επιμ.), Η Εξέλιξη του Κοινοτικού Δικαίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσα στο Παγκοσμιοποιημένο Περιβάλλον, Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, Τμήμα Νομικής - Τομέας Διεθνών Σπουδών, Αθήνα – Κομοτηνή: Σάκκουλας

Νικολόπουλος Γ., (2002), Κράτος, ποινική εξουσία και ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Αθήνα: Κριτική

Νικολόπουλος Η.Ι., Σπυριούνη Σ.Β., 2008. Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις, Αθήνα, εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ.

Ντάλης Σ., (επιμ.), (2008), Η Συνθήκη της Λισσαβώνας. Η νέα Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το κοινό σχέδιο για το μέλλον της Ευρώπης, Αθήνα: Παπαζήσης

Περράκης Σ., (2007), Διαστάσεις του Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αθήνα: Σάκκουλας

Σακελλαρόπουλος Θ.(επιμ.), 2011. Η κοινωνική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αθήνα, εκδόσεις Διόνικος

Στεφάνου Κ., 2005. Διεθνές οικονομικό δίκαιο, Αθήνα, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη

Στεφάνου Κ., Τσινισιζέλης Μ., Φατούρος Α., Χριστοδουλίδης Θ., (επιμ.), (2006), Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές - τόμος Α': Ενοποιητική Δυναμική - Δικαιοταξία – Διακυβέρνηση, Αθήνα : Σιδέρης

Στειακάκης Ε., (2005), ΟΝΕ και ΕΕ τα υπέρ και τα κατά. Αθήνα: Σάκκουλας

Σκανδάμης Ν., (2003), Λειτουργία των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αθήνα, Σάκκουλας

Σκανδάμης, Ν., (2005), Πολιτικά θεμέλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αθήνα: Σάκκουλας

Τσάλτας, Γρ., Ι., Πλατιάς, Χ., (2010), Ευρωπαϊκή Ένωση και Περιβάλλον, Ανατομία μιας Κοινής Ευρωπαϊκής Πολιτικής, Αθήνα: Σιδέρης

Τσάτσος Δ., 2005. Τα μεγάλα θεσμικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αθήνα, εκδόσεις Σαββάλας Ευρωπαϊκό Σύνταγμα

Τζόκας Σ., (2006), Το όραμα της ΕΕ. Ιστορική διαδρομή και σύγχρονη πραγματικότητα. Αθήνα: Θεμέλιο

Χτούρης Σ., Γρηγορίου Π., (2009), Μικρά, μεσαία κράτη & κοινωνία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Αθήνα: Παπαζήσης

Ιστότοποι

http://www.eib.org/

http://www.euro-info.gr

http://www.european-council.europa.eu/

http://ec.europa.eu/publications/booklets/eu_glance/68/el.pdf

http://europa.eu/institutions/index_el.htm

http://www.ecb.int/press/pr/date/2011/html/pr110314.el.html

http://www.econews.gr/2011/03/01/europaiki-trapeza-ependyseon/

http://www.eib.europa.eu/about/strategy/index.htm

http://1lyk-dramas.dra.sch.gr/ www.wikipedia.com